

Bozgurtlaryň ölümi -13/ romanyň dowamy

Category: Kitapcy,Sözler,Taryhy proza

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Bozgurtlaryň ölümi -13/ romanyň dowamy Bölüm 1.12 – ÇAŞIT

Sançar, karakış ortalığı dondurduğu halde talimlerinden geri kalmıyordu. Kendi buyruğundaki erleri şimdi de dört günlük savaş talimine çıkarmıştı. İlk günü dörtnala hep yol gitmişler, geceleyin de fırtına altında yürümüşlerdi. Üç tane yedek atları vardı. Bu yürüyüşle av bulacaklarını bildikleri için bu atları almışlar, avladıklarını atlara yüklemişlerdi. Onbaşı Sançar'ın adını Ötüken'de herkes bilirdi. Yaman savaşçı ve iyi çeri idi.

Bu, dört günlük savaş talimlerinde Ötüken'den o kadar uzaklaşmışlardı ki nerde ise, biraz daha gitseler Çin'e akın edebilirlerdi.

Dördüncü gün, talimler bitmiş, yedek atlar avla dolmuş olarak Ötüken'e dönüyorlardı; yorgundular. Bereket versin fırtına ve kar dinmişti. Gözün alabildiğine uzanan bu geniş alanda atla gitmek pek güzel oluyordu. Sançar ve çerileri yorgunluk çıkarıyor gibi idiler. Birdenbire erlerden biri:

– “İleride bir at gidiyor” dedi.

İleride bir at ağır ağır Ötüken'e doğru gidiyordu. Sançar hemen sağa, sola, öne, arda bakarak erleri, atları saydı. Eksik yoktu. Gene gözlerini ileriki ata diken Sançar bir ara baktıktan sonra:

– “Atın üzerinde bir de atlı var. Ardımdan tez gelin!” diyerek atını mahmuzladı. Hepsi birden doludizgin fırladılar.

Sançar'ın keskin gözleri yanılmamıştı. Atın yanına vardıkları zaman bunun üzerinde yaralı bir atlının bulunduğu, atın

üstünde durabildiğini gördüler. At, sahibini düşürmemek için pek yavaş, sarsıntısız gidiyordu. Sançar yaralıya sordu:

– Kimsin? Burada ne arıyorsun?

Cevap yoktu. O zaman atlılardan biri yere atladı. Yaralıya yaklaşıp eğilip yüzüne baktı ve Sançar’a dönerek:

– “İşbara Alp’in uşağı Çalık” dedi.

Erler birbirlerine bakiştılar.

Sançar’ın buyruğu ile yere indirilen Çalık konuşamıyordu. Ara sıra gözlerini açıyor, sonra gene kapıyordu. Galiba ölecekti. Sançar buyurdu:

– “Çabuk, yaralarını tımar edin!”

Çalığın göğsünde bir ok yarası vardı. Ötesinde berisinde de birkaç kılıç yarası bulunuyordu. Ok yarası büyüktü. Çalığ’ı bitiren oydu.

Yaralar dağlanır ve Çalığa zorla kıımız içirilirken Sançar iki atın arasına gerdirdiği keçe ile Çalık için bir yatak hazırlatmıştı. Çalık onun üzerine yatırıldı. Yola çıkıldı.

Sançar beynini çatlatacak kadar düşünüyordu: Çalık neden yaralanmıştı? Buralarda işi ne idi?

Sançar bu bilmeceyi çözmeden Ötüken’e vardılar. Çalığ’ı çadırına yatırdıktan sonra Onbaşı Sançar, Binbaşı İşbara Alp’a giderek olup biteni anlattı.

İşbara Alp geldiği zaman Çalık gözlerini açmıştı. Binbaşı:

– “Çalık, nereye gitmiştin?” diye sorunca Çalık gözleriyle işaret ederek güneyi gösterdi. Sonra bayıldı.

Utacılar, Çalığ’ı kurtarmak için em veriyorlar, yaralarına türlü merhemler sürüyorlar, dualar okuyorlardı. Fakat yaralı bir türlü kendine gelemiyor, hatta kötüleşiyordu.

Ötüken'e geldiğinin dördüncü günü Çalık biraz iyileşir gibi oldu. Onu her gün yoklayan Işbara Alp, Çalığ'ı iyice görünce niçin ortadan kaybolmuş olduğunu yine sordu. Çalık pek güçlkle yalnızca:

– “Çaşıt!...” diyebilirdi ve sustu.

Binbaşı kaşlarını çatmıştı. Bu çaşıt kimdi? Çalık her söz edişinde bayılacak gibi yorulmasa çok sorgu soracaktı. Fakat Çalık o kadar güçsüz düşmüştü ki ancak soluk alabiliyordu. Buna rağmen Işbara Alp bu önemli işi anlamadan da bırakamazdı. Sordu:

– Bu çaşıt nerede?

– Geberdi.

– Sen mi geberttin?

– Evet.

– Seni o mu yaraladı?

Çalığın gücü kesilmişti. Gözleriyle evet işareti verip sustu. O kadar bitkindi ki artık sorgulara karşılık veremiyordu.

Binbaşı ile Çalık bunları konuşurken Onbaşı Sançar da Çalığ'ın çadırında idi. Birdenbire irkildi. Çalığ'a sordu:

– “Sakın şu seni görünce kaçan Çinli herif olmasın?” diye bağırarak sordu.

Çalık gülümsedi. Gözleriyle evet işareti verdi. O zaman Sançar, alış veriş evindeki kılıksız Çinliyi ve Çinlinin Çalığ'ı görünce nasıl kaçtığını Işbara Alp'a anlattı.

Binbaşı başını eğerek düşündükten sonra Sançar'a sordu:

– O Çinlinin çaşıt olduğunu nasıl anladın?

Sançar aynı sorguyu Çalığ'a sorunca at uşağı son bir gayrette bulundu. Kesik kesik:

– “Çin’de tutsakken onu görmüştüm. Çin subayı idi. Bir de bitik yakaladım. Atımın eğeri altında... Torbanın içinde...” diyebildi ve yeniden bayıldı.

Işbara Alp Sançar’a baktı. Onbaşı anlamıştı:

– Atına karısı binip ava gitmiştir. Şimdi bulurum!” dedi ve fırlayarak atına atlayıp dört nala sürdü.

Gün batımına pek az kala Sançar kan ter içinde Işbara Alp’ın çadırına girdi. Selâm verdikten sonra binbaşıya bir kâğıt uzatarak:

– “Çalığın atının eğeri altında bunu buldum” dedi.

Işbara Alp kıvrılmış kâğıdı açarak baktı. Yüzünü buruşturarak:

– “Bu Çince yazılmış. Zaten Ötüken’de böyle kâğıdın işi ne?” dedi. Sonra Sançar’a dönerek şunları söyledi:

– Sen git. Bunu yarın okuruz. Kimseye bir söz etme!

– Buyruk senindir!

Sançar çıkarak kendi çadırına yöneldi.

Işbara Alp ve Sançar, ağızlarını sıkı tuttukları halde “Çaşıtlar” haberi Ötüken’de yayılmıştı. Ötükenliler bunu kimseden işitmedikleri halde kendi duygularıyla sezip bulmuşlardı. Türlü türlü söylentiler dolaşıyordu:

– Çalık bir çaşıtlar yakalamış.

– Çalığ’ı çaşıtlar vurmuş.

– Çalık baygın yattığı için çaşıtların adını söyleyemiyormuş.

Ötüken'deki Çinliler büsbütün pısırlıklaşmışlardı. Nedense bu işten pek ürküyorlardı. Şen-king bile yüzündeki kamçı yarasının acısını unutup bu işin üstünde düşmüştü. Geceleyin Van-zin-şan'ı ve öteki Çinli subayı çadırına çekmiş, onlarla konuşuyordu. Şöyle diyordu:

– Çin'den bir çaşıttın gelmesi bizim için iyidir. Çünkü Kağan'ı kıskırtmak için bir sebep olacaktır. Çin'de şimdiki aileyi yıkıp bizim ailemizi kağan yaparsa bir daha böyle çaşıtt görmeyeceğini ona anlatmalı.

Van-zin-şan bu fikre itiraz etti.

– Hayır beğimiz. Kağan çaşıttı duyarsa bizim için de kötü olur. Çünkü onca Çin'deki şu ve bu aileden önce Çin'den gelen çaşıtt önemlidir. Bu çaşıtt haberi doğru ise Kağan artık bize de iyi gözle bakmaz.

– Neden bakmasın? Sen de amma tuhaf düşünüyorsun. Şu İşbara Alp'in at uşağı bir kendine gelse de çaşıttın adını söylese...

– İşbara Alp'in at uşağı biliyor muymuş?

– Orasını iyi bilmiyorum. Yalnız bu at uşağının iyi Çince bildiğini, çok açık göz olduğunu duydum. Her halde bir şeyler öğrenmiştir. Çaşıttın Çin kağanından geldiği açıkça ortaya çıksa Kara Kağan'dan Çin'e akın için izin isteyeceğim. Elbette bana kırk bin, elli bin atlı verir.

– Hayır beğimiz! Kara Kağan size çeri vermez.

– Neden?

– Akında yağma olunacak malları yalnız Türkler'e vermek ister de ondan...

– Ben malı ne yapayım? Ben aldığım malı yine kağana veririm. Bana Çin Kağanlığı gerek...

– Öyle ama yine vermez!

– Ulan, sen de bu gece amma dikine gidiyorsun. Yıkıl şuradan!...

Şen-king öyle öfkelenmişti ki hemen kılıcına davranmıştı. Bereket versin Van-zin-şan çabucak yerinden kalkmış, kapıdan dışarı kendini atmıştı. Yoksa öteki muhakkak bir şey yapardı. Şen-king öteki Çin subayına döndü:

– Bu hımbıl herife de ne oldu be? Amma küstahlaşmış. Karşımda olduğunu unuttu.

– Evet beğimiz! Onun halinde iki üç gündür bir değişiklik var.

Gece yarısına doğru Ötüken’de yaman bir fırtına çıktı. Rüzgâr korkunç çığlıklarla uğulduyor, kar deli gibi yağıyordu. Ormandaki kurtların hep birden uluması işin korkunçluğunu arttırıyordu. Soğuk da artmıştı. Bora, tipi, fırtına, kar soğuk Ötüken’i yıllardır görülmemiş bir biçimde kasıp kavuruyordu.

Çalık yatağında inliyor, karısı bütün günün yorgunluğu içinde uyuyor, sonra fırtınadan uyanıyor, fakat davranamayarak gene dalıyordu. Kaçıncı uyanıp dalışı idi? Bunu pek bilmiyordu. Bir aralık uyanışlarının birinde Çalığ’ın gölgesini ayakta gördü. Kadın yeniden gözlerini kapayacaktı. Fakat o anda Çalığ’ın ne kadar sayrı olduğunu hatırladı. Gözlerini açtı. Çalık kapıya doğru yavaş adımlarla ilerliyordu. Karısı bu gizli gidişin sebebini anlayamadı. Çalık kapıdan çıkarsa gene günlerce gelmeyecek ve belki başına daha büyük işler gelecek sandı. Birden seslendi:

– Çalık!

Çalık bu sesi duyunca kapının önünde dimdik durdu. Kımıldamadı ve ses etmedi. Fakat karısı artık iyice uyanmıştı. Yeniden bağırdı:

– Çalık, nereye gidiyorsun?

Bu sefer alık yavaşça cevap verdi:

– “Şimdi gelirim” diyerek kapıyı açıp fırladı. Bu konuşmadan alığ’ın anası da uyanmıştı. Geline sordu:

– Gelin, alık gitti mi?

– Gitti.

– Ayakta duramıyordu. Nasıl yürüyecek? Dışarısını tipi savuruyor.

Kadın bu sözlere cevap vermedi. Sonra telâşla kaynanasına bağırdı:

– abuk! abuk ıra yak!

alığ’ın anası yaşından umulmayacak bir hızla fırladı. abucak ırayı yaktı. adır aydınlanmıştı. Yaşlı kadın ırayı alığ’ın yattığı yere tutunca donakaldılar. Gitti sandıkları alık yatağında idi. Fakat göğsüne sapına kadar bir bıçak saplanmış ve alık ölmüştü.

Işbara Alp, Sançar’a buyurdu:

– Onbaşı Sançar! Çince iyi okuyan iki Çinli bulup tez bana getir.

– Buyruk senindir.

Işbara Alp öfkeliydi. At uşığı alığ’ın öldürölmesi onu pek kızdırmıştı. Demek ki alığ’ın öldürdöğü Çin aşıtı yalnız değildi ve arkadaşı öc almıştı. Sançar iki Çinliyi bulup getirinceye kadar binbaşı, adılda bir aşığı, bir yukarı dolaştı.

Onbaşının getirdiğı iki inliden biri durmadan sırttan yaşlı ve kambur bir herifti. Öteki orta yaşlı ve düzgün kılıklı idi. Işbara Alp Çinlileri süzerek:

– “Çinceyi iyi okur musunuz?” diye sordu. Kambur, geveze bir adamdı.

Söze başladı:

– Elbette okurum beğimiz. Çin’de olsaydım şimdiye kadar...

Binbaşı onun sözünü kesti:

– Sana bunları sormadım. İyi okur musun dedim.

– Okurum beğimiz.

– Ya sen.

– Okurum.

– Şimdi size Çince bir mektup okutacağım. Eğer biriniz yanlış okursa kendini yok bilsin.

Sonra orta yaşlı Çinliyi göstererek Sançar’a buyruk verdi:

– Sen bunu al, dışarda beni bekle!

Sançar, Çinliyi alarak çıktı. İşbara Alp bitiği (mektubu) kambur Çinliye uzattı:

– Şunu oku bakalım. Sonra Türkçeye çevir. Doğru çevirmezsen ne olacağını biliyorsun.

Çinli uzatılan mektubu ilk önce kendi kendine bir okudu. Fakat okuyunca benzi sarardı. Elleri titremeğe başladı.

– Ne yazıyor?

– Beğimiz... Kötü şeyler... Çok yaman...

– Sen yahşılığına, yamanlığına karışma. Ne yazıyor?

Çinli biraz yutkundü. Kendini toparlamağa çalıştı. Sonra Türkçeye çevirmeğe başladı:

Yüce Çin Kağanına:

Sadık kullarınızdan May-tu-çing buraya gelerek buyruklarınızı bildirdi. Buyruklarınız yapılacaktır. Türk ülkesinde şimdi biraz açlık vardır. Bu yüzden ilkbaharda Çin'e akın edeceklerdir. Şen-king ve İ-çing Katun hâlâ Türk kağanını kandırmağa uğraşıyorlar. Kendi ailelerinin gene Çin'e kağan olabileceğini umuyorlar. Burada Kür Şad, Çinliler'e çok düşmanlık gösteriyor. Amcaları Kara Kağan, İ-çing ile evlendi diye Kür Şad ve Tulu Han, kağana düşmandırlar. Fakat bunu belli etmiyorlar. Bu fırsattan yararlanarak aralarına yağılık sokmak, Türkler'i ikiye bölmek sonra hepsini ezmek kabildir. Şen-king artık eski hareketini kaybetmiştir. Güzel bir Türk kızına vurulmuştur. Şimdi hep onun ardındadır. Bu yüzden bir Türk onbaşı ile dövüşmüş, Kür Şad'dan dayak yemiştir. Bu bitiği ben sadık köleniz Van-zin-şan size May-tu-çing ile gönderiyorum.

Işbara Alp'ın yüzü pek sertleşmişti. İkinci Çinliyi çağırarak bir de ona okuttu. İki Çinlinin sözleri birbirine uyunca çadırından çıktı. Kendisi gelinceye kadar iki Çinliyi bir yere bırakmamasını Sançar'a söyledikten sonra atına atladı.

Binbaşı Işbara Alp, yere diz vurarak Kür Şad'ı selâmladığı zaman o, kendisine yeni verilmiş katı bir yayın denemelerini yapıyordu. Binbaşının yüzüne baktıktan sonra:

- “Işbara Alp! Sanırım kötü bir haber getirdin” dedi.
- İyi bildin Şad. Ötüken'in içine kadar çaşıt girmiş de haberimiz yok.
- Bu çaşıt Çinli, değil mi?
- Evet.
- Böyle olacağı belli idi. Kim imiş? Tuttunuz mu?

Işbara Alp, Çalığı'nın ortadan yok olmasından başlayarak öldürmesine ve mektubun tercümesine kadar olan bütün işleri Kür Şad'a anlattı. Bitiği de kendisine verdi.

Kür Şad biraz düşündü. Sonra Işbara Alp'a şöyle dedi:

– Biz işi bildiğimiz gibi bitireceğiz. Ondan sonra kağana bildireceğiz.

Sonra, kapıda nöbet bekleyen eri çağırarak yasavulbaşının hemen bulunmasını buyurdu.

Yasavulbaşı Bağa Tarkan çabuk geldi. Üçü birden atlanıp yola koyuldular. Kür Şad işi Bağa Tarkan'a söylediği zaman koca yasavulbaşı dişlerini gıcırdattı.:

– “Bu yabancılar günün birinde Ötüken'i satacaklar da haberimiz olmayacak” diye mırıldandı.

Üç atlı Van-zin-şan'ın çadırına uğrayıp onun Şen-king'in yanında olduğunu öğrendikleri zaman gülümsediler. Oraya varmaları uzun sürmedi.

Kür Şad, arkadan Işbara Alp ve Bağa Tarkan çatık yüzlerle Şen-king'in çadırına girerek şaşkınlık ve telâşla ayağa kalktılar. Şen-king, Kür Şad'dan, Van-zin-şan da Işbara Alp'tan fena halde ürkmüşlerdi. Öteki Çin subayı ise kendilerinin de üç kişi olduğunu düşünerek bu üç Türk'ün kendileriyle dövüşmeğe geldiğini sanmış, yüreği çarpmıştı. Türkler'in ufak bir şeye kızdıkları zaman dövüşmeğe geldiklerini biliyordu.

Kür Şad, bitiği Şen-king'e fırlatarak:

– Şunu oku, dedi.

Çin beği bir şey anlamadan mektubu yerden aldı. Açtı Van-zin-şan mektuba göz atıp tanıyınca büsbütün sarardı. Hatta biraz sendeledi. Şen-king ise mektubu okuyup bitince şaşkınlıkla elinden düşürdü. Sonra Van-zin-şan'a :

– “Alçak!” diye haykırarak kılıcına davrandı. Kür Şad bir adım attı:

– “Hemen pusata el atma. Bizim onunla daha konuşacaklarımız

var” dedi. Sonra Van-zin-şan’a döndü:

– Çasıt başı! Foyan meydana çıktı. Şimdi bize doğru söyle. İşbara Alp’in at uşağını sen öldürdün değil mi? bizi boşuna yorma. Sen öldürmedinse bir arkadaşın var, o öldürdü demektir. Yasavulbaşı seni kırbaçla söyletmeden önce kendin doğruyu söyle!

Van-zin-şan, Kür Şad’ın şakaya gelmez yiğit olduğunu biliyordu. Korku ve ter içinde:

– “Ben öldürdüm!” diye bildi.

– Bu kancıklığı neye yaptın? O yatakta yaralı yatıyordu.

– Beni ele vermesin diye.

– Senin çasıt olduğunu biliyor mu idi?

– Hayır, fakat May-tu-çing’i tanımış. Sonra onu öldürüp döndüğünü öğrendim. Belki May-tu-çing’den benim adımı duymuştur diye işkillendim.

– Gebermeğe hak kazandın çasıtbaşı! Fakat biz sizin gibi alçak değiliz. Sana kendini korumak hakkını veriyoruz. Çabuk ol. Kılıcını çek!

Kür Şad’ın son sözleri büyük bir sertlikte söylenmişti. Kür Şad kılıcını çekmişti. Çinlinin tereddüdünü görünce bağırdı:

– Sana kılıcını çek diyorum. Kişi gibi ölmesini bil!

Van-zin-şan bir an ümitlendi. Hattâ kötü kötü gülümsedi. Sonra kılıcını çekti. Şen-king’in büyük otağının içinde bir kılıç döğüşü başladı. Çinli canını kurtarmak için canla başla çarpışıyor, hattâ bazan hücumla bile geçiyordu. Fakat döğüş uzun sürmedi. Koluna yaman bir dürtüş yiyen Van-zin-şan kılıcını düşürürken yıldırım hızıyla inen Kür Şad’ın kılıcı çasıt Çinlinin başını gövdesinden ayırırverdi. İşbara Alp’la Tarkan aldırış etmeyen gözlerle bakarken Çinlileri yaman bir

heyecan sarmıştı. Kür şad kılıcını kınına soktuktan sonra Bağa Tarkan'a buyruk verdi:

– Yasavulbaşı! Bu herifin malı, akçası, davarı, nesi varsa hepsini alıp Çalığ'ın evine götür, karısına, çocuklarına ver!

– Buyruk senindir şad!

– Sana gelince Çin beği! Bu sana ders olsun. Bizim işlerimize karışmaktan vazgeçmezsen günün birinde işin neye varacağını unutma. Yoldaşlarını da özü doğru er kişilerden seç. Taryhy proza